

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Halász Endre*

Cím: *Magyar ujság ezerhét-száznyolcvanegyéből*

Forrás: *Szozat*

Bn

1924. 6. 8.

(ldő)

(Köt. v. füz.)

(Old:

Osztályozás

Tárgy

708

Hely

Idő

"1924"

Személy

Magyar ujság ezerhét-száznyolcvanegyéből

Könyvek az istállóban — A *Corvinák*, a *Halotti beszéd*, *Petőfi*, *Vörösmarty* és *Arany* kéziratai

Amit Trianon sem tudott elvenni

A magyar főváros fölött aranyos sugarakat bontva ragyog június. Lent az utcaonk teher és vörös rózsák illatoznak a virágárusok kosarában, s a esenvész aszfaltbaakelt fákon madarak szedik dalba a virágok illatát és a naptény ragyogását. A Múzeumkert telve van boldog, vidám, gondtalannak látszó emberekkel. Minden mosolyog, mindent fiatallá, erőssé aranyoz a napsugarak sárga folyama és a derűs, világos színekkel festett képhez hasonló együttesbe nem vegyül semmi szomorúság. Mintha nem is lenne ma évfordulója annak, hogy valahol Trianonban aláírták a halálos ítéletünket jelentő „békeszöveget”.

Minket azonban nem tud elámitani a legszebb ruhájában tetszelgő nyár sem. Lelkünkbe éles késként vágódik bele a szomorú évforduló tragikumja, s mintha valami úzme, elindultunk keresni egy olyan helyet, ahol nem esap orunkba a ma négy éve aláírt „trianoni béke” hullaszaga. S amint ott bolyongunk a Múzeum hívős kőarkádjai alatt, egyszerre csak a Múzeum könyvtárának ajtajában találjuk magunkat. Ott, ahol nem tudott rombolni, pusztítani Trianon, ahol ma is épen, sértetlenül és elvethetetlenül sorakoznak fel katurg...

Háromszázötven könyv, egymillió okmány

A hatalmas, tetőtig könyvekkel rakott termekben napsugár siklik végig a kötetek embeftin. Sinogataása nyomán megmozdul az a sok tehetség, akarat és szenvedély, amelyet derék, tudós magyar emberek fektettek le a nyomtatott betűkbe, s a könyvek megszólálnak és arról beszélnek, hogy *azt a nemzetet, amelynek ilyen kulturális mullja van, nem pusztíthatja el semmiféle Trianon.*

A Múzeum könyvtárának jelenlegi helyzetéről az akábbi felvilágosítást kaptuk:

— A könyvtár jelenleg körülbelül háromszázötven ezer kötetet és kétszázhuszezer apró nyomtatványt, a levéltár pedig egymillióhátszázötven okmányt foglal magában. A könyvtár legnagyobb része hazai anyag. Külföldről elsősorban Magyarországgal foglalkozó műveket vásárolunk. A látogatóközönség leginkább

az egyetemi hallgatók és a magántudósok köréből telik ki.

Leginkább tudományos műveket olvasnak itt

A közönség főként tudományos munkák iránt érdeklődik. Szépirodalmi könyvet csak kevesen keresnek. Az olvasóteremben naponta átlag nyolcvan ember fordul meg. Természetesen ez a szám nem állandó. Télen rendszerint emelkedést mutat, tavasszal, de különösen nyáron csökken. Ezerkilencszázhuszonegyben például tizenkilencszáznyolcvanhárom ember hatvankilencszázharminc könyvet vett igénybe, a hírlaptárban pedig háromszázötvenegy személy négyezerkétszáznegyvenhét hírlapköteget kért ki.

Leginkább ajándék után gyarapodik a könyvtár. Vásárlásokra csak igen kevés pénz fordíthatnak, mert mint minden tudományos intézmény, a Múzeum Széchenyi Könyvtára is súlyos anyagi nehézségekkel küzd.

A legelső magyar ujság

A Múzeum könyvtárában külön osztály foglalkozik a hírlapok és folyóiratok gyűjtésével. A gyűjtemény kronológikus sorrendben legelső példánya ezerhét-százötthöz számúzik és latin nyelvű. Címe *Mercurius Hungaricus*. Pár évvel később, ezerhét-százhuszonegyben *Nova Posonienensis* címen már Poszonyban is megjelent egy latin nyelvű ujság. A *Nova Posonienensis*. A legelső magyar ujságpéldány, a *Magyar Hírmondó* ezerhét-száznyolcvanegyéből van keletve. Külön érdekessége a hírlaposztálynak a *szabadságharc hírlapgyűjteménye*.

Jellemző a magyar kultúra mai helyzetére, hogy a gyűjtemény egy részét helyszüke miatt az *Esterházy-utcai Festetics-palota istállójában kellett elhelyezni*. Régebben a gyűjtemény számára igen sok külföldi la-

pot és folyóiratot is megszereztek, ma azonban nagyon megesapant a külföldről érkező lapok száma.

Petőfi, Arany és Jókai kéziratai

Közvetlenül a hírlaposztály mellett a kéziratosztály termel foglalnak helyet. Ebben az osztályban őrzik a *könyvnyomatás előtti időszak* írásos emlékeit és a híres emberek levelezéseit, kéziratait. A gyűjtemény egész sereg ritkasággal díszkedhet. Legértékesebb darabjai kétségtelenül a *Corvinák*, de itt őrzik a híres *Praykódexet* is, amely a *legrégibb magyar összefüggő nyelvemlékel*, a *Halotti beszédet* tartalmazza. Ugyanitt őrzik *Arany* Toldi trilogiájának és *Buda* halálának eredeti kéziratát is. A gyűjtemény *Petőfi-kéziratokban* is igen gazdag.

Petőfi öccse, *Petőfi István* ezernyolcszáznyolcvanban bekövetkezett halálakor az összes birtokában lévő *Petőfi-kéziratot* a Múzeumnak adományozta. Egyik legféltettebb kincs a kéziratárnak *Vörösmarty Szózatának* eredeti kézírata. Ugyanitt őrzik *Vörösmarty* legutolsó költeményének, a *Vén cigánynak* eredeti kéziratát is.

Pulszky Ferenc levelezése

Külön szekrényekben foglalnak helyet elhunyt nagyjaink levelezései. Legterjedelmesebb ezek között Pulszky Ferenc politikai tárgyú levelezése, mely az emigrációra nézve tartalmaz értékes adatokat. Igen nagy helyet foglal el Jókai és Falk Miksa levelezése is. Abonyi Lajos (Márton Ferenc) bő levelezése kizárólag irodalmi jellegű.

A Hymnusz legelső kottája

Bár a zenei kéziratokat a zeneosztály megszerzésekor elszállították innen, a kéziratosztályban még őrznek néhány igen értékes kottakéziratot is. Érték dolgában természetesen legelső helyen Kölesy Hymnuszának kottája van, mely magának hallhatatlan zeneszerzőnknek, Erkel Ferencnek kézírása. Külön felemlítést érdemel az okmánytár, amely igen sok régi állami és családi okmányok egyrésze ma is az illető családok tulajdonai, s itt esupán letétbe vannak helyezve, katonás rendben sorakozó fiókokból egymásután kerülnek elő az elsürgült, dohoszagú pergamenek. Régi emberek kéziratai, s az aláírás mellett viaszba vagy pezsétviaszba nyomva ott találjuk az aláírók cimereit is.

Görgey hadinaplója

Hogy csak pár nevet említsünk, itt őrzik a Forgách grófok rendkívül nagy okmánytárát, a péchujfalusi Péchy, a Soós és a Görgey családok okmányait, régi családi leveleit. A Görgey család levéltárában igen sok irás vonatkozik a szabadságharc legnagyobb hadvezérének, Görgey Arthur tábornoknak életére. Itt őrzik a rettenthetetlen fővezér egyik, — valamelyik alantás tisztjével szerkesztetett — hadi naplóját is.

A Múzeum magyértékű könyvtárát jelenleg ismert tudósunk, Lukinich professor vezetésével egész sereg szakember és tudós tartja rendben. Könyveket csak tudományos célokra kölcsönöznek ki, szépirodalmi és általában szórakoztató könyvek kikölcsönzésével nem foglalkoznak. A kényelmes, világos olvasótermekben azonban bárki olvashat tetszése szerinti könyvet.

Dél felé járt, mikor muzeumi sétánkat befejeztük. A Múzeumkert felett még mindig ott játszadozott a napfény, s a frissen nyílt rózsák is tovább illatoztak. És a levegőben már nem lebegett ott Trianon évfordulójának láthatatlan gyásza. Szétoszlott, megszűnt. Tovább az a végtelen nagy kultúra, ami ott él a Múzeum könyvtárának kötetében.

Molnár Endre.